

OPINIE

EUTHANASIE BIJ DEMENTIE

Ooit gedacht aan de arts die dit uitvoert?

05 MAART 2015 | Luc Bonneux

Vroeger heeft **Luc Bonneux** euthanasie bij dementerenden verdedigd. Sinds hij zelf als arts vooral kwetsbare ouderen verzorgt en weet waarover hij het heeft, kan hij dat niet meer opbrengen. Omdat zo'n patiënt niet meer de mens is die hij ooit was.

Wie? Verpleeghuisarts voor de Stichting Groenhuysen in Roosendaal (Nederland)

Wat? Euthanasie kan een goede dood zijn. Maar alleen als de betrokkene precies weet wat hem overkomt. Daardoor is de dementerende medemens haast vanzelf van die mogelijkheid uitgesloten.

Ik ben arts, verantwoordelijk voor kwetsbare ouderen, onder wie velen met dementie. Ik ben een voorstander van euthanasie en voer die ook uit. Ik zal echter geen euthanasie uitvoeren bij wilsonbekwame mensen met dementie. Nooit.

Ik heb het voorrecht drie artsen te kennen van de Nederlandse levenseindekliniek. Deze kliniek voert euthanasie uit bij patiënten met een stervenswens die aan de zorgvuldigheidseisen van de euthanasiewet voldoen, maar die van de eigen arts geen euthanasie krijgen. Alle drie vonden ze euthanasie bij wilsonbekwame mensen met dementie onbespreekbaar.

Ik heb het voorrecht een collega te zijn van Bert Keizer, die een ontstellend mooi boek over de eigen euthanasiepraktijk heeft geschreven, *Het refrein is Hein*. Over de elders uitgevoerde euthanasie bij een wilsonbekwame dame met dementie schreef hij: 'Dit afschuwelijke voorbeeld mag niet herhaald worden. Tenzij we dementen tot huisdier maken, zodat het baasje mag besluiten ze te laten inslapen.' Weinig artsen hebben ervaring met zowel euthanasie als met de zorg voor demente mensen. Ik was vroeger een voorstander van euthanasie bij dementie, omdat ik niet wist waarover ik het had. We stoppen mensen met dementie te diep weg om er veel van af te weten, tenzij het je beroep wordt.

Neem Jan

Jan* is geboren in 1918. Jan was een breeddenkende intellectueel die het moderne Nederland mee heeft helpen vormen, met zijn gekkigheden, maar ook met zijn zin voor verdraagzaamheid en respect. Hij heeft vroeger verklaard dat hij euthanasie wenste bij dementie. Jan overleefde de Japanse gevangenkampen in toenmalig Nederlands Indië. Hij haalde de 90, vlot en in goede conditie, maar sindsdien ging het bergaf.

De Jan die ik ken, ligt met een band in een kanteelstoel, omdat hij anders opstaat en tegen de grond knalt, desnoods honderd keer per dag. Hij beseft niet dat hij niet kan staan en kan dat niet meer leren. Hij heeft nog slechts enige flarden herinneringen aan wie hij was. Hij herbeleeft vaak gruwelijke ervaringen in het kamp. Hij weigert medicatie en is panisch als hij een naald ziet.

Stel je voor dat ik zijn vroegere wens vervul. Voor de dodelijke injectie zullen we hem goed moeten vastbinden, of hij rukt de naald uit zijn arm. Dat zal een gevecht zijn, want als een dier zal hij voelen wat er komt. We zullen zijn arm met de naald extra moeten laten vasthouden. Hij zal krijzen van doodsangst als ik kom met mijn spuit. Hij zal in mij een Japanse beul zien. En dat is wat ik dan ben: een beul.

Neem Cor

Wilsonbekwaam en dement is niet synoniem. Ik heb euthanasie toegepast bij een demente dame, na positief advies van vier collega's, onder wie een ouderenpsychiater. Dat kan in Nederland en in België. De toetsingscommissie, die de zorgvuldigheidscriteria toetst, vond dat ik zorgvuldig had gehandeld. Maar Cor*, de dame, wist wat ze wilde.

Cor sloeg er vaak naast en kon niet meer voor zichzelf zorgen, maar ze was op haar heldere momenten lucide. Haar licht trof me toen ik vriendelijk maar bezorgd een gesprek met haar voerde over haar wens tot sterven. Ik wilde die eigenlijk niet honoreren. Een diep demente dame met haar knuffelpopje schuifelde voorbij, met een dwanglach gefixeerd op haar gezicht, deels koddig, deels afgrijselijk. Cor boog zich boos naar mij, wijzend met een vinger naar de dame, en vroeg: 'Wil je echt dat ik zo word als zij?' Qua inzicht in de uitzichtloosheid van haar lot kon dat tellen. Ik zette de molens in beweging en drie weken later stierf ze een goede dood. Euthanasie bij iemand wier diepste wens dit is, is een feest.

Keuze die er geen is

Als je dement wordt, verander je. De mens die ik verzorg, is niet meer de mens die je was. De mens die ik moet doden, is niet de mens die je was maar de mens die ik verzorg. Iemand doden buiten haar** wil en medeweten is moord. Zij wilde vroeger anders. Maar je verandert tijdens een leven en je verandert nog veel grondiger door dementie. De meeste mensen beleven bewust een tijd waar dementering begint. Afwachten is dan een enkele reis naar het verpleeghuis, tenzij Magere Hein genadig is.

Geloof de sirenen van de medische macht niet: er is geen houden aan ouderdomsdementering. En dat zal er ook niet zijn, niet tijdens je levensduur. Als je dan vindt dat je een goed en vol bestaan hebt gehad, is het tijd om te gaan. Het is zuur dat je misschien nog wat moet laten staan. Maar een goede gast schraapt niet de laatste kruimel van tafel. Zij weet wanneer het goed is geweest en het tijd is om op te staan.

* De namen zijn verzonnen.

** 9 op de 10 van mijn patiënten zijn vrouwen.

LEES MEER

VANDAAG | Leg palliatieve sedatie ook op tafel

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20150304_01562647)

03/03/2015 | OVER EUTHANASIE EN HET HELLEND VLAK

Mist of helderheid (de begeleiders wachten)

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20150302_01557603)

02/03/2015 | EUTHANASIE

Bisschoppen vrezen voor 'eliminatie' van dementerenden

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20150301_01556277)

02/03/2015 | DE WAARDIGHEID VAN DE MENSELIJKE PERSOON, OOK
BIJ DEMENTIE

De plicht tot sterven?

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20150301_01555296)

23/02/2015 | Leif pleit voor mogelijkheid op euthanasie bij
dementie

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20150222_01542562)

Luc Bonneux

Geloof de sirenen van de medische macht niet: er is geen
houden aan ouderdomsdementering

Meer?

Lees de volledige krant digitaal.

(<http://www.standaard.be/plus/ochtend>)